

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

datum	ons kenmerk	contactpersoon
3 februari 2025	123842/KH	A.A. Los
betreft	uw kenmerk	e-mail
Reactie waterschappen op Klimaat- plan 2025-2035	-	alos@uvw.nl

Geachte heer/mevrouw,

Als Unie van Waterschappen maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de publieksconsultatie van het Klimaatplan 2025-2035. Een ambitieus klimaat- en energiebeleid is niet alleen van nationaal, Europees en mondiaal belang. Klimaatbeleid is essentieel voor waterschappen omdat klimaatverandering de wateropgaven van Nederland ernstig vergroot en de kosten van waterbeheer de komende tijd significant verhoogt. Voor het behouden van onze Triple A klimaatbestendig rating moet het kabinet stevig doorpakken. Daarnaast is ons principe water en bodem sturen ook belangrijk voor een klimaat en energiebeleid. Wij willen voorkomen dat wij blijven dweilen met de kraan open en dragen daarom actief bij aan klimaatoplossingen. De waterschappen hebben reeds een bestuurlijk goedgekeurde visie op klimaat neutrale waterschappen in 2035. In het Klimaatplan dat nu ter consultatie voorligt, worden diverse onderwerpen behandeld die de waterschappen direct raken. Graag brengen wij hierbij de volgende punten onder uw aandacht:

- Energievoorziening en watervoorziening** Wij waarderen dat bij de inzet van elektrolyzers voor waterstof rekening wordt gehouden met waterkwaliteit en -kwantiteit. Wij pleiten daarnaast voor een bredere toepassing van het principe 'water en bodem sturend' in de energie-infrastructuur, om de robuustheid van ons watersysteem te waarborgen.
- Tweesporenbeleid: koolstofverwijdering en emissiereductie** De waterschappen ondersteunen het tweesporenbeleid en denken graag mee, met name over koolstofvastlegging van biogene oorsprong dat opgevangen kan worden bij de productie van groen gas. Er is aanzienlijke potentie voor koolstofvastlegging op de korte en middellange termijn, mits ondersteund door passend nationaal beleid en instrumenten zoals subsidies. Het faciliteren van pilotinstallaties om CO₂ te mineraliseren is cruciaal om deze technologie verder te ontwikkelen en op te schalen. Daarnaast verzoeken wij om op korte termijn duidelijkheid over de accountingmogelijkheden voor vastlegging <100 jaar en >100 jaar, zodat investeringen niet onnodig worden vertraagd. Waterschappen hebben concrete projecten lopen voor CO₂ -afvang bij groen gasproductie, maar door onduidelijkheid worden investeringen uitgesteld of geannuleerd, zoals bij de renovatie van RWZI Echten.

3. **Warmtenetten als verlichting voor het elektriciteitsnet** Warmtenetten kunnen het elektriciteitsnet ontlasten en dienen hoger op de maatschappelijke prioriteringsladder te komen. Wij pleiten voor meer publieke regie van de warmtetransitie en warmtebedrijven. Om de potentie van aquathermie te benutten is een aanjaagfunctie vanuit de overheid nodig omdat kennis en kunde hierover bij veel partijen in de warmteketen ontbreekt. Wij treden graag in overleg met KGG en lenW over de bijdrage van de waterschappen over o.a. aquathermie.
4. **Schaarste in het energiesysteem** Wij vragen om spoedige verduidelijking van de energiebesparingsopgave voor verschillende sectoren, met inachtneming van andere energievragende ontwikkelingen zoals bevolkingsgroei en strengere zuiveringseisen voor medicijnresten. We denken graag mee over verbeteringen in energiebesparingsregelgeving, zoals de EML-lijst.
5. **Waterstof en restproductbenutting** Waterschappen kunnen gebruik maken van het restproduct 'pure zuurstof' uit waterstofproductie, wat kan bijdragen aan energiebesparing bij afvalwaterzuivering door minder beluchting. We vragen daarom dan ook om waterstofproductie in de nabijheid van rioolwaterzuiveringen te koppelen of in overweging te nemen bij de locatiekeuze. En om tevens rekening te houden met de gevolgen voor de waterkwaliteit. Kortom stuur op synergie tussen afvalwaterzuiveren en waterstof.
6. **Circulaire economie** De waterschappen leveren een actieve bijdrage aan de circulaire economie door hergebruik van reststoffen uit waterzuivering. Om klimaatneutraliteit te bereiken, is het essentieel dat het primair (fossiel) grondstoffengebruik in de Nederlandse economie wordt teruggedrongen. Dit vraagt om een transitie naar een circulaire economie, waarin grondstoffen zoveel mogelijk worden hergebruikt. Met name in de industrie is deze transitie nauw verweven met inspanningen om emissies binnen Nederland terug te dringen. Dit betekent ook dat de focus moet liggen op de gehele productieketen, inclusief emissies die niet direct bij bedrijven zelf worden gemeten, maar elders in de keten ontstaan. Hoewel emissiereductie buiten de Nederlandse landsgrenzen niet meetelt in de boekhouding voor de Klimaatwet, erkent het kabinet dat Nederland een verantwoordelijkheid heeft om beleid te stimuleren dat de fossiele voetafdruk van onze economie vermindert. Bij voorkeur komen hier ook ambitieuzere doelstellingen voor. Verder bemerken waterschappen dat er een spanning ligt tussen circulariteit en verduurzaming. Waterschappen hebben nu een noodzakelijke keuze te maken om op RWZI's te investeren in of groengas, of terugwinning van grondstoffen. Laten we deze keuze bij de individuele waterschappen? Of wil het Rijk sturen op meer masse in of grondstoffen hergebruik, of groengas opwek? Een zelfde spanning zit er tussen sturen op snellere verduurzaming Vs. Lange levensduur van waterinfrastructuur.
7. **Samenwerking Rijk en andere overheden** Wij pleiten ervoor dat waterschappen ambtelijk en bestuurlijk goed betrokken blijven bij energieboards, energievisies en het regionale energiesysteem, aangezien zij voor hun kerntaken afhankelijk zijn van energievoorziening en het principe van water- en bodembeheer ook geldt voor energie-infrastructuur. Een goed voorbeeld van huidige samenwerking is die tussen waterschappen en KGG in het ondersteuningsprogramma klimaatneutraliteit.
8. **Reductie van methaanemissies** Waterschappen hebben plannen opgesteld om methaanemissies in afvalwaterzuivering met 80% te reduceren tegen 2030, in lijn met de Global Methane Pledge. Wij verzoeken om toegang tot een subsidieregeling, zoals de VEKI-subsidie, zodat investeringen in methaanreductie versneld kunnen worden uitgevoerd.
9. **Lachgasemissies in de afvalwaterzuivering** Niet alleen in de veehouderij komt lachgas vrij, maar ook in de industrie. De waterschappen werken aan een versnellingsprogramma voor lachgasreductie met als inspanning een emissiereductie van 50% in 2030.
10. **Koolstofvastlegging en biodiversiteit** Wij vragen aandacht voor de effecten van het wegvallen van het NPLG en de wijzigingen in het Transitiefonds op de veenweidegebieden. Zonder rijksmiddelen ontstaan risico's op schade aan het watersysteem, stijgende onderhouds- en investeringskosten en vertragingen in CO₂ -reductie.

11. **Natuurinclusief bouwen en zonne-energie op water** Wij pleiten ervoor om bij zon-op-water-projecten natuur-inclusief bouwen als uitgangspunt te hanteren, zodat de waterkwaliteit hierdoor niet achteruit kan gaan.

Wij danken u voor de mogelijkheid om onze visie en zorgen kenbaar te maken en zien uit naar verdere samenwerking en beleidsontwikkeling die recht doet aan de cruciale rol van water in het klimaat- en energie-beleid.

Hoogachtend,

Meindert Smallenbroek
Algemeen directeur

